

Kuntaliiton säästökyseily 2018 hallitusohjelman ja kehysriihen vaikutuksista kuntien talouteen

Tulokset

24.8.2018
Mikko Mehtonen

Vastausmäärät

- Kysely oli liikkeellä 8.6.2018-17.8.2018
- 100 vastaajaa, josta:
  - » Kuntia 85
  - » Kuntayhtymiä 4
  - » Sairaanhoidopiirejä 11
- Vastaajien väestöpeitto:
  - » Kuntavastaajat 3,5 miljoonaa
  - » Sairaanhoidopiirit 3,6 miljoonaa
- Erikokoisia kuntia vastaajina:
  - » 1300 asukasta – 640 000 asukasta

Menetelmäkuvaus

- Otos korotettu koko maan tasoon asukasmäärillä
  - » Kuntayhtymät ja SHP:t, alueen kuntien väkiluvulla, Kiky-kysymyksessä kuntayhtymät painotettu myös volyymin mukaan, jotta ison väestöpohjan mutta pienen palvelutarjonnan kuntayhtymät eivät saa suhteettoman isoa painoa

1. Erikoissairaanhoidon tehostaminen

1. Alueellisen erikoissairaanhoidon järjestämisen tehostaminen (vain sairaanhoitopiirit vastaavat)

Terveydenhuoltolain säännökset, jotka koskevat erikoissairaanhoidon työnjakoa, eräiden tehtävien keskittämistä, kiireellisen hoidon, ensihoidon ja päivystyksen järjestämistä sekä terveydenhuollon ja sosiaalihuollon päivystyksen yhteistyötä, tulivat voimaan 1.1.2017 ja niiden soveltamisen tuli alkaa vuoden 2018 alussa. Erikoissairaanhoidon työnjakoa ja keskittämistä koskeva asetus sekä päivystysasetus tulivat voimaan 1.1.2018.

Hallituksen tavoite säästölle:

Vuosien 2016-2019 säästötavoite yhteensä 260 m€
(vuoden 2019 tasolla)

1. Kyselyn tulos erikoissairaanhoidon tehostamisesta:

	Ovatko säädösmuutokset aiheuttaneet kustannusmuutoksia sairaanhoitopiirissä?
Kyllä	9
Ei	2

Nettosäästö (+) tai nettomenolisäys (-):	
Vuonna 2018:	Vuonna 2019:
0,99 miljoonaa	0,95 miljoonaa

Säädösmuutoksen säästövaikutuksia havaitsi 4 sairaanhoitopiiriä, kun taas 5 sairaanhoitopiiriä totesi kustannusten lisääntyneen.

Johtopäätös:

Kyselyyn vastanneista sairaanhoitopiireistä noin puolet totesi asetuksen lisänneen kustannuksia ja alle puolet sen aiheuttaneen säästöjä. Tulosten mukaan hallituksen tavoitteesta on jäänyt saavuttamatta yli 250 miljoonaa.

2. Kilpailukykysojimus

2. Kilpailukykysojimus (kunnat ja sairaanhoitopiirit vastaavat)

Kilpailukykysojimus alentaa kuntatyönantajan sairausvakuutus-, työeläke- ja työttömyysvakuutusmaksua vuosina 2017–2020. Lisäksi vuosityöaika pidennetään korvauksetta 24 tunnilla ja julkisen sektorin lomarahoja leikataan 30 prosentilla vuosina 2017–2019.

Hallituksen tavoite työajanpidennyksen vuosisäästölle:

Vuosien 2017-2019 säästötavoite yhteensä 216 m€
(vuoden 2019 tasossa)

2. Kyselyn tulos työajanpidennyksen säästövaikutuksesta:

	Onko työajanpidennys kyetty hyödyntämään edes osittain todennettavina säästöinä?
Kyllä	17
Ei	66
EOS	16

Työajanpidennyksen nettosäästö (+)	
Vuonna 2018:	Vuonna 2019:
18,2 miljoonaa	18,3 miljoonaa

Johtopäätös:

Kyselyn tulosten mukaan työajanpidennyksellä ei ole saavutettu hallituksen kaavailemia säästöjä. Hallituksen arvioista on jäänyt toteutumatta noin 200 miljoonaa.

3. Varhaiskasvatusmaksujen muutokset

3. Varhaiskasvatuksen asiakasmaksut (vain kunnat vastaavat)

Varhaiskasvatuksen asiakasmaksulakia muutettiin 1.1.2018 alkaen siten, että tulorajoja nostettiin aikaisempaan verrattuna ja sisarusalennus muuttui.

Asiakasmaksujen muutokset eivät koske yksityisiä tuottajia, joten maksualennusten vuoksi kunnan järjestämä varhaiskasvatus on tullut asiakkaalle edullisemmaksi suhteessa yksityiseen. Osa kunnista on päättänyt kompensoida asiakasmaksujen alennuksen myös yksityisille tuottajille.

Hallituksen arvio kuntien maksutulojen vähentymisestä:

Asiakasmaksualenema 91 miljoonaa vuodessa
(vuoden 2018 tasossa)

Yksityisten tuottajien kompensatiokustannuksia ei ole huomioitu

3. Kyselyn tulos asiakasmaksujen muutoksista:

Asiakasmaksujen vähenemä
Vuonna 2018:
54 miljoonaa

Onko kuntanne päättänyt jollakin tapaa kompensoida varhaiskasvatusmaksujen alennukset	
Kyllä	25
Ei	55

Kuntien maksama kompensaatio	
Vuonna 2018:	Vuonna 2019:
11,4 miljoonaa	9,3 miljoonaa

Johtopäätös:

Kyselyn tulosten mukaan asiakasmaksut ovat alentuneet hallituksen arvioita vähemmän. Toisaalta kunnat ovat joutuneet maksamaan yksityisille tuottajille kompensatiokorvauksia, mikä nostaa kuntien kustannuksia. Maksualenema sekä kompensaatio heikentävät kuntataloutta yhteensä noin 65 miljoonaa euroa

4. Maakuntaudistuksen valmistelu

Kunnille aiheutuu maakuntaudistuksen valmistelusta näkymättömäksi jääviä kustannuksia, joita ei korvata kunnille.

On tärkeää, että kunnissa tehtävään valmisteluun liittyvät, muutoin näkymättömäksi jäävät muutokustannukset, tehdään näkyviksi.

Kyselyssä tiedusteltiin kuntien valmisteluun liittyviä muutokustannuksia esimerkiksi valmisteluun osallistuvien henkilöiden palkkamenoja, asiantuntijapalveluiden ostoja, maakuntavalmistelun tilaisuuskustannuksia jne. Tämän lisäksi tiedusteltiin mitä investointeja, kehittämishankkeita tai uudistuksia kunnissa on lykätty tai jätetty tekemättä maakuntaudistuksen vuoksi.

4. Kyselyn tulos kuntien valmistelukustannuksista:

Valmistelukustannukset yhteensä	
Vuonna 2018:	Vuonna 2019:
24,2 miljoonaa	17,8 miljoonaa

Onko kuntanne maakuntaudistuksesta johtuen lykännyt tai luopunut kehittämishankkeesta, uudistuksesta tai investoinnista?

Kyllä = 37

Ei = 35

Eniten tekemättä jääneet asiat:

- 1) sote-investoinnit
- 2) tietojärjestelmäudistukset
- 3) palveluiden kehittäminen

Muita:

tukipalveluiden kehittäminen
sote-ulkoistukset ja sote-kiinteistöjen myynti (toteutettu)

Johtopäätös:

Maakuntaudistuksen valmistelu aiheuttaa paljon piilokustannuksia, joita ei ole korvattu kunnille. Uudistuksen valmistelu on lykännyt sote-investointeja ja palveluihin liittyviä uudistuksia kunnissa.

5. Kuntien omat sopeutustoimet

Kyselyssä kartoitettiin myös kuntien omia toimia taloutensa tasapainottamiseksi.

Onko kunnassanne toteutettu muita kuin edellä mainittuja toimia talouden tasapainottamiseksi?	
Kyllä	59
Ei	9

<u>Talouden tasapainottamistoimet:</u>	<u>Lukumäärä:</u>
virkojen ja tehtävien yhdistäminen sekä täyttämättä jättäminen	17
tasapainottamis- tai tuottavuusohjelma	16
yleinen talouskuri	12
palveluiden ja toimintatapojen uudistaminen	12
palveluverkon keskittäminen	6
ulkoistaminen	5
omaisuuden myynti	4
investointien lykkääminen	3
kuntayhteistyön lisääminen	3
tilakäytön tehostaminen	3
asiakasmaksujen korotus	2
hankintojen vähentäminen	2
palkattomat vapaat (vapaaehtoiset)	2
tukipalveluiden keskittäminen	2
verojen korotus	2

Toimenpide:	Hallituksen tavoite/arvio:	Kyselyn tulos:
Erikoissairaanhoidon tehostaminen	260 m€ (2019 tasossa)	yli 250 m€ saavuttamatta
Työajanpidennys	216 m€ (2019 tasossa)	noin 200 m€ saavuttamatta
Varhaiskasvatuksen asiakasmaksuolenema	91 m€ (2018 tasossa)	Maksuoleneman ja kompensaaion talousvaikutus yhteensä 65 m€
Uudistuksen valmistelukustannukset	Ei arvioita	24 m€ (2018 tasossa) 18 m€ (2019 tasossa)